

JUUNI on RAHVUSVAHELINE AFAASIA TEADLIKKUSTAMINE KUU!

Tallinnasse teraapiasse teel olnud sügava puudega inimene tõsteti liinibussist välja, sest bussijuht ei osanud lugeda reisija dokumenti!

Jaani oli raske insult mille tagajärjel sai ta afaasia st. ta ei saa rääkida, lugeda ega kirjutada. Juba kolmandat aastat näeb mees, tema pere ja Eesti Afaasialiidu taastuskodu meeskond kurja vaeva, et taastada mehe toimetulek, usk enesesse, julgus iseseisvalt liikuda. Bussisõit Märjamaalt Tallinna ja Tallinnas linnatranspordiga teraapiatundidesse on proovikivi, millega Jaan nüüd juba rohkem kui aasta kenasti toime tuleb. Teraapiapäeva hommikul saadab abikaasa mehe Märjamaal bussijaama, veendub, et mees on kenasti bussis, lehvitab ja ootab kuni buss teele asub. Siis saab naine minna oma tööpostile, oma kliente teenindama. Kuna Jaani insult oli ohtlikult raske ja selle tulemusel tekkis tal afaasia - kõnehälvatus, siis sellises seisundis inimesel tuvastas arstlik komisjon sügava puude. Sügava puudega inimestel on üle Eesti ühiskondliku liinitranspordi kasutamine tasuta. Sõiduõigust tuleb tõendada puudega inimese kaarti ja isikutunnistust näidates. Nii reisis alati bussis ka Jaan, alati samal liinil, alati samade bussijuhtidega. Tavaliselt olid liini teenindanud bussijuhid olnud sõbralikud ja abivalmid, pole kunagi põhjust olnud karta puudega inimest nende hoolde usaldada.

Kuni 3. juuni saatusliku hommikuni. Nagu ikka saatis abikaasa Jaani bussipeale. Ka seekord näitas Jaan bussijuhtile oma tasuta sõitu lubavat dokumenti, kuid seekord otsustas bussijuht teemaga süvitsi tegeleda. Uuris Jaani puudega isiku kaarti ja helistas isegi kontorisse, et uurida missugune dokument olema peab. Osutus, et mehe bussile saatmine seekord oli õigustatud, naine kinnitas mehe tasuta sõiduõigust, selgitas, et mehel on sügav puue ja kui info oli vahetatud läks mees bussi isuma. Naine lehvitab teeasujale nagu ikka ja kui buss oli ära sõitnud tõttas oma tööle.

See, mis aga edasi juhtus, on suisa mõistetamatu. Mingisugusel arusaamatul põhjusel, loetud minutid hiljem, kui buss jõudis teel Tallinna poole järgmisesse bussipeatusesse Orgitale tuli bussijuhti Jaani juurde ja nõudis, et mees maksaks sularahas pileti eest. Kuna aga Jaanil on tasuta sõidu õigus, siis ei olnud tal sularaha kaasas. Rääkida, bussijuhtile veel kord seletada või oma dokumendil sügavale puudele osutada ta afaasia tõttu ei saanud. Intsidendit päädis sellega, et bussijuht nõudis et Jaan lahkuks bussist – suvalises kohas, 6 km kaugusel kodust! Situatsiooni absurdusest ja karjuvast ülekohtust rääkimata võib vaid ette kujutada, mida pidi mees tundma jäädes üksi tema jaoks eikusagil lahkuvale bussile järele vaadates.

See, kui inimesel on afaasia, ta ei saa rääkida, vahel ei saa ka teiste kõnest aru, ei suuda lugeda ega kirjutada ei tähenda aga üldse, et inimese mõistus oleks kuidagi haavatud. Nii on ka Jaan täie mõistuse juures ja õnneks kannab ta kaasas ka telefoni. Nii sai ta oma abikaasale helistada ja kuidagi õnnestus tal läbi häda öelda vaid ühe sõna „ Orgita“. Abikaasa mõistis, et midagi on väga valesti, jättis oma töö, istus autosse ja sõitis meest otsima. (Õnn, et ta on autokasutaja!)

Teraapiatundi mees muidugi ei jõudnudki, saime vaid abikaasalt teavitava telefonikõne mille sisu oli lausa uskumatult absurdne.

Mõistagi nõudis Jaani abikaasa ja nõudsime meie Eesti Afaasialiidu taastuskodust selgitust bussifirmast. Võin vaid öelda, et kuna firmas reageeriti intsidendile tõsiselt, karmilt eksinud bussijuht kutsuti välja, tehti noomitus, viidi koheselt läbi koolitus, kliendi ees vabandati korduvalt, siis siinjuures jätkaks nii bussijuhi nime kui bussifirma mainimata uskudes, et taoline õppetund välistab selles firmas ja kindlasti selle bussijuhi poolt taoliste juhtumite kordumise juba eos. Antud lugu ei ole andestatav, inimese eluga riskiti hoolimata sellest, et turvaliseks teenuse kasutamiseks oli tehtud kõik võimalik. Ometi tegu on tehtud, tagasi seda võtta ei saa, suurem tragöödia jäi õnneks ära ja eluga tuleb edasi minna, nii teab mis ajendil absurdsest toimunud bussijuhil, teenuse kvaliteedi eest vastutaval firmajuhil kui Jaanil ja tema perel.

JUUNI kuu on rahvusvaheline afaasia teadlikkustamise kuu. Afaasia võib tekkida üleöö, kõige sagedamini siis kui inimene saab insuldi või ajutrauma, seda seisundit võib aga põhjustada ka mõni muu ajutegevuse mõjutaja nagu nakkus, põletik, mürgitus, kasvaja jne. Afaasia võib olla erinevas raskusastmes, ta võib jätta inimese täiesti kõnetuks nii, et ei ole võimalik sõnagi öelda, teiste kõnest aru saada, lugeda ega kirjutada või halvata näiteks rääkimise jättes alles kõne mõistmise või vastupidi. Afaasia võib esineda väga erineval moel, kuid igal juhul muudab see suhtlemise inimeste vahel kas võimatuks või väga keeruliseks. Igasugune pingeolukord aga halvendab juba taastumagi hakanud kõne kasutamist kordades ja hoolimatu suhtlemine afaasiaga inimesega võtab ära vähesegi võimaluse temaga kontakti saada.

Afaasiaga inimesi on Eestis umbes 5000 – 6000. Kahjuks me tavaliselt ei kuule ega tea neist midagi väga lihtsal põhjusel - nad ju ei räägi!

Mida oleks bussijuht pidanud tegema kui tal tõesti oli kahtlus et klient sõidab jänest?

- Sügava puudega inimest saatis bussi tema tugiisik, igasugune vaidlemine ja selgitamine oli vaja läbi viia tema juuresolekul, kui bussijuhil siiski tekkis pärast veel kahtlus, siis kahju küll, aga uuesti inimest tülitama minna oli lubamatu.
- Kui Jaan tulnuks bussi saatjata ja ta ei saanud ise selgitada oma sõiduõigust, oluiks bussijuhil võimalik võtta reisija andmed dokumentidelt ja siis tagantjäreli selgitada või nõuda reisi eest tasumist, trahvi tegemist aga kindlasti mitte saata inimest sõidukist välja.
Juhin tähelepanu, et intsident toimus maal, mitte linnas, kus on võimalik teise bussiga edasi sõita või kus on teisi inimesi hädasolijat märkamas.

Korduvalt on ette tulnud juhtumeid, kus analoogselt on bussidest välja saadetud lapsi, kes pole osanud oma õiguseid kaitsta või kes tõesti on unustanud oma dokumendi – bussidega veetakse inimesi ja ükski põhjus ei õigusta inimeste ohtu seadmist.

Väga kahju, et nii juhtus, kahju, et konkreetne bussijuht mõistis oma teo tõsidust läbi kaitsetu inimese traumeerimise, ohtu seadmise. Eestimaa teedel sõidab iga päev väga palju bussijuhte, kes on äärmiselt hoolivad, sõbralikud ja igati professionaalsed. Tunnevad seadust ja oskavad ka dokumente lugeda. Suur tänu nendele raske ja pingelise töö juures inimlikkuse säilitamise eest!

Lisainformatsiooni nii afaasia kui juhtunu kohta saab küsida:

Kylli Roht

MTÜ Eesti Afaasialiidu ning Peaaju- ja kõnekahjustusega inimeste taastuskodu Pesarimaja juht

55663494

Kylli.roht@gmail.com

www.afaasia.ee